

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

LUXEMBOURG

БЕНДРИЈУ ТЕИСИГУМО ТЕИСМАС
І КӖЗӖСӖГЕК БӖРӖСӖГӖ
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLOČENSTEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Pers en Voorlichting

PERSCOMMUNIQUE nr. 46/06

30 mei 2006

Arrest van het Hof van Justitie in de gevoegde zaken C-317/04 en C-318/04

Europees Parlement/Raad van de Europese Unie en Europees Parlement/Commissie van de Europese Gemeenschappen

**HET HOF VAN JUSTITIE VERKLAART HET BESLUIT VAN DE RAAD
BETREFFENDE DE SLUITING VAN EEN OVEREENKOMST TUSSEN DE
EUROPESE GEMEENSCHAP EN DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA
INZAKE DE VERWERKING EN OVERDRACHT VAN PERSOONSgegevens
EN DE BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE BETREFFENDE DE PASSENDE
BESCHERMING VAN DIE GEGEVENS NIETIG**

Noch de beschikking van de Commissie waarbij wordt vastgesteld dat de Verenigde Staten een passende bescherming bieden voor die gegevens, noch het besluit van de Raad tot goedkeuring van de sluiting van een overeenkomst inzake de overdracht van die gegevens aan dat land is op de juiste rechtsgrondslag gebaseerd

Na de terroristische aanslagen van 11 september 2001 hebben de Verenigde Staten een wettelijke regeling vastgesteld volgens welke luchtvaartmaatschappijen die verbindingen naar of vanuit de Verenigde Staten verzorgen of die over hun grondgebied vliegen, de Amerikaanse autoriteiten elektronische toegang moeten verlenen tot de gegevens in hun boekings- en vertrekcontrolesystemen, genaamd „Passenger Name Records” (PNR).

Daar zij van mening was dat die bepalingen in strijd konden zijn met de wetgeving van de Gemeenschap en van de lidstaten inzake gegevenbescherming, voerde de Commissie onderhandelingen met de Amerikaanse autoriteiten. Na afloop van die onderhandelingen stelde de Commissie op 14 mei 2004 een beschikking¹ vast waarin zij vaststelde dat het Bureau voor douane en grensbescherming van de Verenigde Staten (United States Bureau of Customs and Border Protection, CBP) een passend beschermingsniveau biedt voor PNR-gegevens die vanuit de Gemeenschap worden doorgegeven. Op 17 mei 2004 stelde

¹ Beschikking 2004/535/EG van de Commissie van 14 mei 2004 betreffende de passende bescherming van persoonsgegevens in het Passenger Name Record van vliegtuigpassagiers die aan het Bureau of Customs and Border Protection van de Verenigde Staten worden doorgegeven (PB L 235, blz. 11).

de Raad een besluit² vast tot goedkeuring van de sluiting van een overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten inzake de verwerking en overdracht van PNR-gegevens door op het grondgebied van de lidstaten van de Gemeenschap gevestigde luchtvaartmaatschappijen aan het CBP. Die overeenkomst is op 28 mei 2004 te Washington ondertekend en is op die dag in werking getreden.

Het Europees Parlement verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen om het besluit van de Raad (zaak C-317/04) en de beschikking van de Commissie (zaak C-318/04) nietig te verklaren. Het stelt met name dat de beschikking ultra vires is gegeven, dat artikel 95 EG³ niet de juiste rechtsgrondslag is voor het besluit tot goedkeuring van de sluiting van de overeenkomst, en in beide gevallen schending van de grondrechten.

De Europese toezichthouder voor gegevensbescherming heeft, voor het eerst sinds hij is ingesteld, bij het Hof geïntervenieerd ter ondersteuning van de conclusies van het Parlement in beide zaken.

In het arrest van heden verklaart het Hof het besluit en de beschikking nietig.

De beschikking

Het Hof onderzoekt allereerst of de Commissie de beschikking rechtsgeldig kon vaststellen op grond van richtlijn 95/46/EG⁴. In dat verband herinnert het eraan dat de richtlijn volgens artikel 3, lid 2, niet van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens die met het oog op de uitoefening van niet binnen de werkingssfeer van het gemeenschapsrecht vallende activiteiten geschiedt, en in ieder geval verwerkingen die betrekking hebben op de openbare veiligheid, defensie, de veiligheid van de staat en de activiteiten van de staat op strafrechtelijk gebied.

Uit de beschikking blijkt dat de vereisten inzake de doorgifte van gegevens gebaseerd zijn op de Amerikaanse wetgeving betreffende onder meer een grotere veiligheid, dat de Gemeenschap de Verenigde Staten ten volle steunt in de strijd tegen het terrorisme, en dat de PNR-gegevens uitsluitend zullen worden gebruikt ter voorkoming en bestrijding van terrorisme en aanverwante misdrijven, en andere zware misdrijven, waaronder georganiseerde misdaad. De doorgifte van de PNR-gegevens aan het CBP is derhalve **een verwerking die betrekking heeft op de openbare veiligheid en de activiteiten van de staat op strafrechtelijk gebied.**

Hoewel de PNR-gegevens aanvankelijk door luchtvaartmaatschappijen worden verzameld in het kader van een onder het gemeenschapsrecht vallende activiteit, namelijk de verkoop van een vliegticket dat recht geeft op een dienstverlening, is de in de

² Besluit 2004/496/EG van de Raad van 17 mei 2004 betreffende de sluiting van een overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten van Amerika inzake de verwerking en overdracht van PNR-gegevens door luchtvaartmaatschappijen aan het Bureau of Customs and Border Protection van het ministerie van Binnenlandse Veiligheid van de Verenigde Staten van Amerika (PB L 183, blz. 83; rectificatie PB 2005, L 255, blz. 168).

³ Dit artikel betreft de vaststelling van maatregelen inzake de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten die de instelling en de werking van de interne markt betreffen.

⁴ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB L 281, blz. 31).

beschikking bedoelde gegevensverwerking van geheel andere aard. **Deze beschikking ziet namelijk niet op een verwerking die noodzakelijk is voor een dienstverrichting, maar op een verwerking die noodzakelijk wordt geacht voor het waarborgen van de openbare veiligheid en voor de wetshandhaving.**

Het feit dat de PNR-gegevens door particuliere marktdeelnemers voor commerciële doeleinden zijn verzameld en het deze laatste zijn die ze doorgeven naar een derde land, belet niet dat deze doorgifte wordt beschouwd als een verwerking van gegevens die buiten de werkingssfeer van de richtlijn valt. **Deze doorgifte geschiedt immers binnen een door de overheid ingesteld kader dat betrekking heeft op de openbare veiligheid.**

Het Hof concludeert dan ook dat de beschikking niet binnen de werkingssfeer van de richtlijn valt, aangezien zij betrekking heeft op een verwerking van persoonsgegevens die daarvan is uitgesloten. Bijgevolg verklaart het Hof de beschikking nietig. De andere middelen van het Parlement behoeven niet meer te worden onderzocht.

Het besluit van de Raad

Het Hof stelt vast dat artikel 95 EG, gelezen in samenhang met artikel 25 van de richtlijn⁵, geen grondslag kan vormen voor de bevoegdheid van de Gemeenschap om de betrokken overeenkomst met de Verenigde Staten te sluiten. Deze overeenkomst betreft namelijk dezelfde doorgifte van gegevens als de beschikking en dus een verwerking van gegevens die buiten de werkingssfeer van de richtlijn valt. **Bijgevolg verklaart het Hof het besluit tot goedkeuring van de sluiting van de overeenkomst nietig, zonder dat de andere middelen van het Parlement behoeven te worden onderzocht.**

De beperking van de gevolgen van het arrest

Daar de overeenkomst van kracht blijft gedurende 90 dagen na de datum van opzegging, beslist het Hof om redenen van rechtszekerheid en ter bescherming van de betrokkenen de gevolgen van de beschikking tot 30 september 2006 te handhaven.

⁵ Dit artikel maakt deel uit van hoofdstuk IV van de richtlijn, betreffende de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

Beschikbare talen: alle

De volledige tekst van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de internetpagina van het Hof

<http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=NL&Submit=rechercher&numaff=C-317/04>

vanaf ongeveer 12.00 uur.

Voor nadere informatie wende men zich tot de heer Stefaan Van der Jeught.

Tel: 00 352 4303 2170 Fax: 00 352 4303 3656

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar op "Europe by Satellite", Europese Commissie, Directoraat-generaal Pers en Voorlichting, L-2920 Luxemburg

*Tel: 00 352 4301 35177 Fax: 00 352 4301 35249,
of B-1049 Brussel, Tel: 00 32 2 2964106 Fax: 00 32 2 2965956*